

KDE A KDY VŠECHNO ZAČALO?

V jaké rodině přišel Michal Dočolomanský na svět, kde vyrůstal, jaký byl, a také o jeho sourozencích...

Michal Dočolomanský se narodil 25. března 1942 v obci Néděc, slovensky Nedeca, v někdejším Slovenském štátě.

Pro orientaci: Néděc, Nedeca, neboli Niedzica je vesnice v Polsku na jihovýchodním úpatí Pienin blízko hranic se Slovenskem, kousek od hraniční obce Lysá nad Dunajcem. Od konce 14. století byla součástí Uher, od roku 1920 patří do Polska s výjimkou let 1939–1945, kdy připadla Slovenskému státu. Až do roku 1929 a v některých místech dokonce až do roku 1932 se v této oblasti udržovala robota ve stejné podobě, v jaké existovala před rokem 1848.

Otec Rudolf Dočolomanský (1899–1954), povoláním učitel, působil mezi Slováky v Sedmihradsku a tam také

MARIE FORMÁČKOVÁ

poznal o šestnáct let mladší rumunskou dívku Floriannu Bodeu (1915–1995), kterou ještě před tím, než si ji vzal, naučil slovensky.

Pro orientaci: Sedmihradsko, známé také jako Transylvánie, je historická země rozkládající se na území dnešního Rumunska. Roku 1699 jej získala Habsburská monarchie, kam patřily i naše země, v jejímž rámci tvořilo do roku 1848 autonomní korunní zemi, kterou v roce 1765 povýšila Marie Terezie na velkoknížectví. Na základě Trianonské smlouvy připadlo Sedmihradsko Rumunsku; jemu patří dodnes, s malou přestávkou v letech 1940–1945, kdy byla jeho severní část postoupena Maďarsku. Ostatně dodnes tu tvoří takřka dvacetiprocentní podíl obyvatelstva maďarská menšina.

Mimochodem svědectví o Slovácích v Sedmihradsku zanechal potomkům samotný Rudolf Dočolomanský, který v roce 1936 napsal článek, jež byl opublikovaný v Pútniku svätovojtešskom:

NENAPODOBITELNÝ MICHAL DOČOLOMANSKÝ

Slováci v Rumunsku

Dlhé roky Slováci na Slovensku ani nevedeli o tom, že v terajšom Rumunsku je do päťdesiat tisíc Slovákov katolíkov, ktorí roztratení po sedmohradských horách zachovali si podnes svoju reč. Sú oni v prevážnej väčšine roľníci, drevorúbači, robotníci po rozličných továrňach a je medzi nimi niekoľko remeselníkov a obchodníkov. Do rumunských hôr, na takzvané Rudohorie sedmohradské dostali sa pred 200 rokmi zo slovenského východu i z Považia, aby kľčovali lesy a budovali osady. Žijem medzi našimi krajanmi v Rumunsku už piaty rok a pôsobím ako národný kultúrny katolícky pracovník. Upozornil som na našich Slovákov Národnú Radu v Bratislave i Spolok Sv. Vojtecha a môj hlas bol vždy vypočutý. Náš národ v Rumunsku volá stále po slovenských katolíckych kňazoch a učiteľoch a potrebuje katolícke kostoly a katolícke školy. Na rudohorskej oblasti v župe Bihorskej žijú uvedomelí katolíci-Slováci. Pochádzajú z východného Slovenska a pracujú hlavne v sklárňach St. Huty. Je tu okružle do 50 obcí a usadlísk, v ktorých žije vyše 20 000 Slovákov. Je tu desať čiste slovenských obcí. Majú vyše 2500 školopovinných detí, potrebujú preto i nové školy, aby neboli odkázaní len na výchovu rodičovskú. Volám k vám, drahí rodáci na Slovensku, aby ste pomáhali našim bratom tu náboženskou kultúrou,

MARIE FORMÁČKOVÁ

darovaním katolíckych učebníc a slovenských poučných kníh vôbec a pritom prosíme od vás aspoň štyroch katolíckych kňazov a katolíckych učiteľov.

* * *

Rudolf Dočolomanský dostal nabídku stát se učitelem a ředitelem římskokatolické lidové školy v polské obci Niedzica, česky Něděc, a tak opustil i se svou Floriannou Sedmihradsko a šli společně budovat nový domov. Bylo to v roce 1940, kdy svět děsila válka a Něděc se stal součástí Slovenského štátu. Jelikož v obci a okolí žila slovenská menšina, bylo třeba ji vzdělat v mateřském jazyce. A právě slovenské děti začal Rudolf Dočolomanský učit a záhy se právě tady s Floriannou oženil. Nebylo to ale první Rudolfovo manželství, byl už jednou ženatý a měl syna Jána.

Rodina se usídlila přímo ve škole, která sousedila s kostelem. Byl to nepříliš velký dvoupokojový byt, patřil k němu ještě dvůr, kde bylo malé hospodářství, jedna kráva a několik slepic. Patřilo jim také malé políčko, které obdělávali vlastními silami. Jak to tehdy na vesnicích chodilo, lidé si učitelů vážili a podle svých možností jim pomáhali, protože jejich platy byly velmi malé. A tak

NENAPODOBITELNÝ MICHAL DOČOLOMANSKÝ

i pan učitel a jeho rodina dostávali od vesničanů například dřevo na topení.

Manželství Rudolfa a Florianny bylo opravdu požehnané, protože postupně se jim narodilo deset dětí. Jako první přišel na svět Štefan. Michal se narodil koncem března 1942 a do matriky byl zapsaný jako Michal Gabriel.

„Byl jsem šestý v pořadí a současně jsem byl miláčkem rodiny. Narodil jsem se totiž po čtyřech holkách. Všichni mě měli rádi, ovšem sestry mě do určité míry vychovávaly, vozily mě v kočárku a samozřejmě se za mě občas i styděly,“ řekl v roce 2002.

Děti Dočolomanských byly rozkošné a vyrostli z nich krásní lidé. Ostatně bylo po kom dědit. Rudolf Dočolomanský byl podle vzpomínek pamětníků elegantní muž s brýlemi, který měl vybrané chování, byl vždy upravený, s nezbytnou kravatou a za všech okolností velmi zdvořilý. Jeho žena byla krásná. Černooká, černo vlasá, nosila uzel sčesaný na temeni, byla klidná, ale pokud šlo o výchovu dětí, tak rázná a důsledná. Rudolf byl o něco menší než jeho žena, ale vypadali prý vedle sebe moc dobře.

Rudolf Dočolomanský byl učitel, který bral své povolání jako skutečné poslání. Dětem se věnoval nejen při vyučování, ale také vedl divadelní kroužek, nejen pro na-

MARIE FORMÁČKOVÁ

plnění volného času dětí, ale také pro kulturní vyžití spoluobčanů. Jako věřící člověk se také staral o duchovní život v obci a vlastníma rukama vybudoval v Nědci mariánskou kapličku, a to právě v roce 1942, kdy se narodil Michal.

Po válce ale bylo všechno jinak. Mnichovská dohoda se stala minulostí, hranice se vrátily tam, kde byly dřív, a ze slovenské obce Nedeca se zase stala polská Niedzica. Slovenského učitele v Polsku nepotřebovali, a tak se rodina kvapem stěhovala. Ani si nestačili vzít všechny své věci.

* * *

Kdo patří do rodiny Dočolomanských?

Rudolf s Floriannou měli deset dětí. Michal je z nich nejznámější, ovšem herectví se nevěnoval jenom on, výchova otce, nadšeného divadelníka, se dostala do krve i jeho dalším potomkům.

Jaké byly a jsou osudy Michalových sourozenců?

Ján

Nejstarší Ján vystudoval práva, získal titul JUDr. Působil jako atašé v Itálii, později pracoval jako advokát na obecním úřadu. V roce 2004 tragicky zemřel.